

TUCHTRECHTELIJKE CASUÏSTIEK

Aios en supervisor: wie is verantwoordelijk?

Wulphert Venderink

Winnifred van Lankeren

Caroline Beaumont

In het tuchtrecht staat de individuele verwijtbaarheid centraal. In zaken tegen een aios en supervisor wordt dan ook gekeken naar ieders individuele bijdrage. Maar wie heeft welke verantwoordelijkheid? Vier zaken waarbij vooral de supervisie van aios een belangrijke rol speelt.

Volgens vaste jurisprudentie geldt dat de verantwoordelijkheid in het begin van de opleiding vooral op de schouders van de supervisor rust en in mindere mate op die van de aios. Dit verschuift naarmate de opleiding vordert.¹ Voor de supervisor betekent dit dat een jongerejaars aios strikter moet worden gesuperviseerd dan een ouderejaars aios. Andersom geldt dat aiossen hun grenzen moeten bewaken: als redelijk bekwame aios moet je geen handelingen zelfstandig verrichten waar je weinig verstand van hebt.

Huidverdikking

De twee klachten die sinds 2011 tegen aiossen radiologie zijn ingediend, betroffen zaken waarbij ook geklaagd werd over hun supervisor. In beide zaken zijn de klachten tegen de aios ongegrond verklaard. De eerste tuchtzaak betrof een klacht tegen een aios en een radioloog die een BI-RADS 5 laesie hadden gezien op een echografisch onderzoek en mammogram.² Een zichtbare huidverdikking ter plaatse werd niet opgemerkt. Hierdoor werd de afwijking als T2 geclassificeerd in plaats van T4. Het tuchtcollege oordeelde *'dat de omstandigheden dat verweerster nog maar een week in haar mammadiologische stage werkzaam en onder volledige supervisie werkzaam was, zij haar supervisor*

heeft geraadpleegd en onderzoek en verslaglegging onder die supervisie hebben plaatsgevonden brengt met zich dat dit verweerster niet tuchtrechtelijk kan worden aangerekend.'

Aneurysma

In de andere zaak verrichtte een eerstejaars aios een echografisch onderzoek bij een patiënt met buikpijn.³ Aansluitend herhaalde een supervisor het onderzoek ter controle. Er werd een aneurysma van de arteria iliaca communis aangetroffen, waarvoor de supervisor de aios opdracht gaf om de huisarts te bellen. De radioloog werd verweten dat er niet direct contact met een vaatchirurg werd opgenomen omdat de pijnklachten wezen

Hoofdrol voor supervisie

In nog eens twee zaken werd weliswaar geen klacht ingediend tegen een aios radiologie, maar speelde de supervisie van een aios wel een belangrijke rol. In de eerste zaak onderzocht een aios, wederom aan het begin van de mammapstage, een borst echografisch in verband met een zwelling.⁴ De aios verrichtte het onderzoek eerst zelf en herhaalde het terwijl de supervisor over de schouders mee keek. Na afloop van het onderzoek maakte de aios een verslag dat om onduidelijke redenen door een andere radioloog werd gesuperviseerd. In dit verslag stond onder andere dat patiënte een mammogram weigerde. Tijdens de zitting werd duidelijk dat deze bewering niet

'In twee klachten tegen aiossen radiologie is ook geklaagd over de supervisor'

op een symptomatisch aneurysma. Over de aios zei het tuchtcollege: *'Verweerster was als arts-assistent niet heel ervaren en zij heeft niet aan het advies van haar supervisor behoren te twijfelen. Haar kan dan ook niet worden verweten dat zij niet heeft aangedrongen op opname of direct nader overleg met een vaatchirurg.'*

juist was. Het RTG legde de radioloog een berisping op die later door het CTG werd bekrachtigd. Enerzijds omdat de radioloog zelf het echografisch onderzoek had moeten herhalen in plaats van over de schouders mee te kijken, en anderzijds omdat de controle op de verslaglegging niet adequaat was. ▶

Commentaar Winnifred van Lankeren:

‘Maak in de bedrijfsvoering voldoende tijd voor supervisie’

‘Wat mij opvalt, is dat de bovengenoemde aiossen in de problemen zijn geraakt omdat hun supervisors zich niet altijd goed van hun taken gekweten hebben, terwijl de aios die zich laat superviseren ervanuit mag gaan dat dit op correcte en passende wijze gebeurt. De supervisors hebben een observatie niet gedaan of misschien wel gedaan maar niet aan de aios doorgegeven, niet hun verantwoordelijkheid genomen om zelf een verslag te controleren, de aios de verkeerde arts te laten bellen of de deels bij de procedure afwezige aios voor een verslag laten opdraaien zonder correctie achteraf.

Deels zal dit ingegeven zijn door tijdsdruk. Maar in de uitvoering van het werk moet er voldoende tijd zijn voor supervisie, moet de supervisor voldoende gekwalificeerd zijn voor de taak, en moeten de taak en het verslag, indien nodig, gesuperviseerd worden door de directe begeleider. Hierop moet de bedrijfsvoering aangepast worden.

Wanneer er wisselende, verdwijnende of afwezige supervisors zijn, is de uiteindelijke verantwoordelijke de aios wiens naam onder het verslag staat. De vraag is of de aios zich op dat moment realiseert dat verslagen onder eigen naam van procedures die je (deels) niet hebt uitgevoerd, je potentieel in de problemen kunnen brengen bij tuchtrecht en calamiteiten. Ik adviseer dat zo min mogelijk te doen.

Binnen een veilig opleidingsklimaat moet een aios zijn supervisor kunnen aanspreken als de supervisie op een cruciaal moment ontbreekt. De behoefte aan supervisie gaat op geleide van de ervaring en beheersingsniveaus/ EPA's, maar ook een aios met EPA 4 (zelfstandig) mag te allen tijde supervisie eisen en hoort deze dan ook te ontvangen.’ ■

Winnifred van Lankeren

radioloog en opleider Erasmus MC

Verslaglegging

Over de verslaglegging zei het CTG: *‘In een dergelijke opleidingssituatie dient de supervisor te verifiëren of de besproken bevindingen door de arts-assistent juist zijn begrepen en op correcte wijze in het onderzoeksverslag zijn neergelegd. De arts had het verslag daarom zelf moeten beoordelen en accorderen. Zij had dit niet mogen overlaten aan een collega supervisor die niet bij het onderzoek en de bespreking van de bevindingen aanwezig is geweest. De arts heeft aldus tevens een leermoment voor de arts-assistent onbenut gelaten.’*

In de tweede tuchtzaak werd een angiografie verricht bij een patiënt met een doorgemaakte subarachnoidale bloeding op basis van een aneurysma.⁵ Door omstandigheden kon er niet direct worden gecoiled, waarop werd besloten dit na het weekend te doen. Dit werd echter niet gecommuniceerd met de behandelend neuroloog, iets dat gebruikelijk was in dit ziekenhuis. Een aios die bij een deel van de procedure aanwezig was, maakte het verslag van het onderzoek. Het verslag werd niet meer door de radioloog gecon-

troleerd. Het tuchtcollege oordeelde dat juist als er niet direct gecommuniceerd wordt, *‘sprake moet zijn van goede en correcte verslaglegging, onder meer om andere betrokken zorgverleners te informeren. Dit klemt te meer indien, zoals door beklagde gesteld, de aios radiologie tijdens het maken van de angiografie de angiokamer heeft verlaten voor het verrichten van werkzaamheden elders, maar desalniettemin verslag doet van het onderzoek.’* ■

Wulphert Venderink

radioloog Erasmus MC en jurist gezondheidsrecht

Literatuur

1. Zie bijvoorbeeld RTG Amsterdam 18 april 2017. ECLI:NL:TGZRAMS:2017:35
2. RTG Zwolle 18 oktober 2013. ECLI:NL:TGZRZWO:2013:37 en RTG Zwolle 18 oktober 2013. ECLI:NL:TGZRZO:2013:36
3. RTG Amsterdam 18 april 2017. ECLI:NL:TGZRAMS:2017:34 en RTG Amsterdam 18 april 2017. ECLI:NL:TGZRAMS:2017:35
4. RTG Amsterdam 7 december 2010. ECLI:NL:TGZRAMS:2010:YG0738 en CTG 29 mei 2012. ECLI:NL:TGZCTG:2012:YG2089
5. RTG Zwolle 17 januari 2020. ECLI:NL:TGZRZWO:2020:9 en CTG 20 november 2020. ECLI:NL:TGZCTG:2020:204

Commentaar Caroline Beaumont:

‘Wees je bewust van de mogelijke gevolgen van incomplete supervisie’

‘Als derdejaars aios kan en wil ik steeds zelfstandiger handelen. Aan de andere kant doen zich regelmatig situaties voor waar ik de grenzen van mijn kunnen moet kennen en aangeven. Bovenstaande situaties zijn goed voor te stellen, omdat meerdere factoren een rol spelen in het verloop en de uitvoering van de juiste supervisie. De beschreven situaties, zoals wanneer de aios bij een deel van een procedure niet aanwezig is, maar deze aios uiteindelijk toch het verslag maakt, komen in de praktijk regelmatig voor.

Des te belangrijker is het om te realiseren dat soortgelijke situaties grote gevolgen kunnen hebben, zeker wanneer er complicaties optreden. Besef dat je als aios eindverantwoordelijkheid draagt wanneer jouw naam eenmaal onder het verslag staat. Daarnaast mag van de supervisor verwacht worden dat, als eenmaal om supervisie wordt gevraagd, deze op een adequate manier wordt uitgevoerd. De supervisie in de voorbeeldcasus is niet altijd adequaat, zeker niet als verslagen uiteindelijk door een derde supervisor worden geaccordeerd. Wanneer er om wat voor reden dan ook drempels bestaan om te vragen om supervisie, is het belangrijk om dit bespreekbaar te maken met de betreffende radioloog of opleider om zo meer casuïstiek in de tuchtzaak te voorkomen.’ ■

Caroline Beaumont

aios radiologie Erasmus MC en voorzitter van de Juniorsectie van de NVvR